

83/1990 Zb.

Zákon o združovaní občanov
(pôvodný predpis, čiastka 19)

Zo dňa: 27. 3. 1990

Platný od: 29. 3. 1990

Účinný od: 1. 5. 1990

83

ZÁKON

z 27. marca 1990

o združovaní občanov

Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Úvodné ustanovenia

§ 1

- (1) Občania majú právo slobodne sa združovať.
- (2) Na výkon tohto práva nie je potrebné povolenie štátneho orgánu.
- (3) Tento zákon sa nevzťahuje na združovanie občanov
 - a) v politických stranách a politických hnutiach,
 - b) na zárobkovú činnosť alebo na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolání,
 - c) v cirkvách a náboženských spoločnostiach.

§ 2

- (1) Občania môžu zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie (ďalej len „združenia“) a združovať sa v nich.
- (2) Členmi združení môžu byť aj právnické osoby.
- (3) Združenia sú právnickými osobami. Do ich postavenia a činnosti môžu štátne orgány zasahovať len v medziach zákona.
- (4) Vojaci v činnej službe nemôžu vytvárať odborové organizácie a združovať sa v nich. Rozsah oprávnení odborových organizácií združujúcich príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a zborov nápravnej výchovy pri uplatňovaní a ochrane ich sociálnych záujmov ustanoví osobitný zákon.

§ 3

- (1) Nikto nesmie byť nútený k združovaniu, k členstvu v združeniach ani k účasti na ich činnosti. Zo združení môže každý slobodne vystúpiť.
- (2) Nikomu nesmie byť občiansky na ujmu, že sa združuje, že je členom združení, že sa zúčastňuje na jeho činnosti alebo ho podporuje, alebo že stojí mimo neho.
- (3) Práva a povinnosti člena združení upravujú stanovy združení.

§ 4

Nie sú dovolené združenia

- a) ktorých cieľom je popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmysľovanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, roznečovať nenávisť a neznášanlivosť z týchto dôvodov, podporovať násilie alebo inak porušovať ústavu a zákony;
- b) ktoré sledujú dosahovanie svojich cieľov spôsobmi, ktoré sú v rozpore s ústavou a zákonmi;
- c) ozbrojené alebo s ozbrojenými zločkami; za také sa nepovažujú združenia, ktorých členovia držia alebo používajú strelné zbrane na športové účely alebo na výkon práva poľovníctva.

§ 5

Združenia nesmú vykonávať funkciu štátnych orgánov, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Nesmú riadiť štátne orgány a ukladať povinnosti občanom, ktorí nie sú ich členmi.

Registrácia a vznik združení

§ 6

- (1) Združenie vzniká registráciou.
- (2) Návrh na registráciu môžu podávať najmenej traja občania, z ktorých aspoň jeden musí byť starší ako 18 rokov (ďalej len „prípravný výbor“).¹⁾ Návrh podpíšu členovia prípravného výboru a uvedú svoje mená a priezviská, rodné čísla a bydliská. Ďalej uvedú, kto z členov starších ako 18 rokov je splnomocnencom oprávneným konať v ich mene.

K návrhu pripoja stanovky vo dvoch vyhotoveniach, v ktorých musia byť uvedené:

- a) názov združenia,
- b) sídlo,
- c) cieľ jeho činnosti,
- d) orgány združenia, spôsob ich ustanovovania, určenie orgánov a funkcionárov oprávnených konať v mene združenia,
- e) ustanovenia o organizačných jednotkách, pokiaľ budú zriadené a pokiaľ budú konať vo svojom mene,
- f) zásady hospodárenia.

(3) Pokiaľ stanovky neurčujú niečo iné, koná v mene združenia až do vytvorenia orgánov uvedených v odseku 2 písm. d) prípravný výbor.

(4) Názov združenia sa musí líšiť od názvu právnickej osoby, ktorá už vyvíja činnosť na území Československej socialistickej republiky.

§ 7

(1) Návrh na registráciu sa podáva Ministerstvu vnútra Českej republiky alebo Ministerstvu vnútra a životného prostredia Slovenskej republiky príslušnému podľa sídla združenia uvedeného v návrhu na registráciu (ďalej len

„ministerstvo“).²⁾

(2) Ak návrh nemá náležitosti podľa § 6 ods. 2 a 4 (alebo ak sú údaje v ňom neúplné alebo nepresné), ministerstvo na to prípravný výbor bezodkladne, najneskôr do 5 dní od doručenia návrhu, upozorní s tým, že doiaľ tieto vady nebudú odstránené, konanie o registrácii sa nezačne.

(3) Konanie o registrácii sa začne dňom, keď ministerstvu došiel návrh, ktorý nemá vady uvedené v odseku 2. O dni začatia ministerstvo bezodkladne upovedomí splnomocnenca prípravného výboru.

§ 8

(1) Ministerstvo registráciu odmietne, ak z predložených stanov združenia vyplýva, že

- a) ide o organizáciu uvedenú v § 1 ods. 3,
- b) stanovky nie sú v súlade s § 3 ods. 1 a 2,
- c) ide o nedovolené združenie (§ 4),
- d) ciele združenia sú v rozpore s požiadavkami uvedenými v § 5.

(2) O odmietnutí registrácie rozhodne ministerstvo do 10 dní odo dňa začatia konania. Rozhodnutie doručí splnomocnencovi prípravného výboru.³⁾

(3) Proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie môžu členovia prípravného výboru podať do 60 dní odo dňa, keď rozhodnutie bolo ich splnomocnencovi doručené, opravný prostriedok na najvyšší súd republiky.

(4) Súd rozhodnutie ministerstva zruší, ak neboli dané dôvody na odmietnutie registrácie. Deň právoplatnosti takého rozhodnutia súdu je dňom registrácie združenia. Na žiadosť splnomocnenca prípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovenie stanov, na ktorom vyznačí deň registrácie.

(5) Ak splnomocnencovi prípravného výboru nebolo do 40 dní od začatia konania doručené rozhodnutie ministerstva o odmietnutí registrácie, združenie vznikne dňom nasledujúcim po uplynutí tejto lehoty; tento deň je dňom registrácie. Na žiadosť splnomocnenca prípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovenie stanov, na ktorom vyznačí deň registrácie.

§ 9

(1) Pokiaľ ministerstvo nezistí dôvod na odmietnutie registrácie, vykoná do 10 dní od začatia konania registráciu a v tejto lehote zašle splnomocnencovi prípravného výboru jedno vyhotovenie stanov, na ktorom vyznačí deň registrácie, ktorým je deň odoslania. O registrácii sa nevydáva rozhodnutie v správnom konaní.

(2) Vznik združenia, jeho názov a sídlo oznámi ministerstvo do 7 dní po registrácii Federálnemu štatistickému úradu, ktorý vedie evidenciu združení vyvíjajúcich činnosť na území Československej socialistickej republiky; to platí aj pre vznik združenia podľa § 8 ods. 4 a 5.

§ 10

Ak združenie registrované v Českej republike hodlá vyvíjať činnosť aj na území Slovenskej republiky, oznámi to jej ministerstvu a priloží overený odpis stanov s vyznačením dňa registrácie. To isté platí, ak hodlá vyvíjať činnosť na území Českej republiky združenie registrované ministerstvom Slovenskej republiky.

§ 11

(1) Zmenu stanov oznámi združenie písomne ministerstvu do 15 dní od jej schválenia a pripojí vo dvoch vyhotoveniach text zmeny.

(2) Ak zmena stanov nie je v súlade s ustanoveniami § 6 ods. 2 a 4 alebo ak sú uvedené údaje neúplné alebo nepresné alebo ak sú dôvody na odmietnutie registrácie podľa § 8 ods. 1, ministerstvo na to združenie bezodkladne upozorní. Združenie je povinné tieto závady odstrániť do 60 dní odo dňa doručenia tohto upozornenia a v lehote ďalších 10 dní o tom ministerstvo upovedomí. Ak tak neurobí, ministerstvo združenie rozpustí; proti rozhodnutiu ministerstva možno podať opravný prostriedok na najvyšších súdoch republík.

(3) Ak nie je dôvod na postup podľa odseku 2, zašle ministerstvo združeniu do 10 dní od doručenia tohto oznámenia podľa odseku 1 jedno vyhotovenie zmeny stanov, na ktorom vyznačí, že berie zmenu na vedomie.

(4) Ak združenie vyvíja činnosť aj na území druhej republiky (§ 10), zašle do 30 dní jej ministerstvu overený odpis zmeny stanov, ktorú vzalo na vedomie ministerstvo tej republiky, na ktorej území má združenie sídlo.

Zánik združenia

§ 12

(1) Združenie zaniká

- a) dobrovoľným rozpustením alebo zlúčením s iným združením,
- b) právoplatným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpustení.

(2) Pokiaľ stanovы združenia neurčujú spôsob dobrovoľného rozpustenia alebo zlúčenia s iným združením, rozhoduje o ňom jeho najvyšší orgán. Tento orgán oznámi zánik združenia do 15 dní príslušnému ministerstvu.

(3) Ak ministerstvo zistí, že združenie vyvíja činnosť,

- a) ktorá je vyhradená politickým stranám a politickým hnutiam alebo organizáciám združujúcim občanov na zárobkovú činnosť alebo na vykonávanie náboženstva alebo viery v cirkvách a náboženských spoločnostiach (§ 1 ods. 3);
- b) ktorá porušuje zásady uvedené v § 3 ods. 1 a 2;
- c) ktorá je v rozpore s § 4 alebo § 5;

bez meškania ho na to upozorní a vyzve ho, aby od takej činnosti upustilo. Ak združenie v tejto činnosti pokračuje, ministerstvo ho rozpustí. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať opravný prostriedok na najvyšší súd republiky.

(4) Pri preskúmaní rozhodnutia podľa § 11 ods. 2 a § 12 ods. 3 postupuje súd podľa ustanovení Občianskeho

súdneho poriadku o preskúmaní rozhodnutí iných orgánov.³⁾ Opravný prostriedok má odkladný účinok; ak sú pre to závažné dôvody, môže súd na dobu do právoplatnosti svojho rozhodnutia činnosť združenia pozastaviť. Po túto dobu smie združenie vykonávať len činnosť nevyhnutnú na plnenie svojich povinností podľa zákona. Súd rozhodnutie ministerstva zruší, ak neboli dané dôvody na rozpustenie združenia.

(5) Ak ministerstvo zistí (§ 7 a 10), že spôsobom uvedeným v § 12 ods. 3 koná organizačná jednotka združenia, ktorá je oprávnená konať vo svojom mene, postupuje obdobne spôsobom tam uvedeným. Ustanovenie odseku 4 platí obdobne.

§ 13

(1) Pre hospodárenie združenia platí osobitný zákon.⁴⁾

(2) Pri zániku združenia sa vykoná majetkové vypořádanie.

(3) Pri zániku združenia podľa § 12 ods. 1 písm. b) vykoná jeho majetkové vypořádanie⁴⁾ likvidátor určený ministerstvom.

(4) Spôsobom uvedeným v odseku 3 sa postupuje tiež pri zániku združenia podľa § 12 ods. 1 písm. a), ak niet jeho orgánu, ktorý by majetkové vypořádanie vykonal.

§ 14

Zánik združenia oznámi ministerstvo Federálnemu štatistickému úradu do 7 dní odo dňa, keď sa o ňom dozvedelo.

§ 15

Súdna ochrana

(1) Ak člen združenia považuje rozhodnutie niektorého z jeho orgánov, proti ktorému už nemožno podľa stanov podať opravný prostriedok, za nezákonné alebo odporujúce stanovám, môže do 30 dní odo dňa, keď sa o ňom dozvedel, najneskôr však do 6 mesiacov od rozhodnutia požiadať okresný súd o jeho preskúmanie.

(2) Návrh na preskúmanie nemá odkladný účinok. Súd však môže v odôvodnených prípadoch výkon napadnutého rozhodnutia pozastaviť.

§ 16

Zmluvy o súčinnosti

(1) Združenia môžu medzi sebou uzavierať zmluvy o súčinnosti na dosiahnutie určitého cieľa, prípadne na uplatňovanie iného spoločného záujmu. Na platnosť zmluvy treba písomnú formu.

(2) Zmluvou o súčinnosti sa vymedzí účel súčinnosti, spôsob jej vykonávania, práva a povinnosti zúčastnených združení a prostriedky, ktorými na súčinnosť prispievajú.

(3) Na základe zmluvy o súčinnosti môže vzniknúť nová právnická osoba, pre ktorú platia obdobne ustanovenia o hospodárskych zariadeniach spoločenských organizácií.⁴⁾

(4) Zmluvou o súčinnosti sa môže vytvoriť zväz zúčastnených združení, ktorý je právnickou osobou. Pre zväz platia obdobne ustanovenia tohto zákona.

(5) V zmluve o súčinnosti sa môže ustanoviť, že zmluva stratí účinnosť dohodou zúčastnených združení, dosiahnutím cieľa, pre ktorý bola uzavretá, alebo inou skutočnosťou v zmluve uvedenu.

Spoločné ustanovenia

§ 17

Ak sú schôdze alebo iné zhromaždenia združenia prístupné verejnosti, majú prítomní občania povinnosti účastníkov zhromaždenia.⁵⁾ Nesmú zasahovať do rokovania, pokiaľ predsedajúci nerozhodne inak.

§ 18

V súlade s cieľmi svojej činnosti majú združenia právo obracať sa na štátne orgány s petíciami.⁶⁾
Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 19

(1) Za združenia už vzniknuté podľa tohto zákona sa považujú dobrovoľné organizácie, ktoré vznikli po 30. septembri 1951 alebo ktoré boli za dobrovoľné organizácie vyhlásené podľa zákona č. 68/1951 Zb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach a ktoré nezanikli. Tieto organizácie sú iba povinné do 30. júna 1990 oznámiť ministerstvu uvedenému v § 7 ods. 1, prípadne § 11 svoj názov, sídlo a stanovky.

(2) Spolky vzniknuté pred 1. októbrom 1951 sa považujú za združenia už vzniknuté podľa tohto zákona, pokiaľ nezanikli. Sú povinné do 30. júna 1990 oznámiť ministerstvu uvedenému v § 7 ods. 1, prípadne § 11 ods. 4 svoj názov a sídlo. Pokiaľ toto neurobia, ministerstvo sa ich opýta, či hodlajú naďalej vyvíjať činnosť. Ak spolok nesplní povinnosť podľa druhej vety ani do 31. 12. 1990, bude sa predpokladať, že týmto dňom zanikol.

(3) Údaje o združeniach (§ 9 ods. 2) uvedených v odsekoch 1 a 2 oznámi ministerstvo (§ 7 ods. 1) Federálnemu štatistickému úradu na evidenciu.

§ 20

Zákon č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike zostáva nedotknutý.

§ 21

Zrušujú sa

1. zákon č. 68/1951 Zb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach v znení neskorších predpisov, pokiaľ ide o dobrovoľné organizácie;
2. vyhláška Ministerstva vnútra č. 320/1951 Ú. l. (č. 348/1951 Ú. v.) o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach v znení vyhlášky ministra vnútra č. 158/1957 Ú. l., pokiaľ ide o dobrovoľné organizácie;
3. vládne nariadenie č. 30/1939 Zb. o tvorení zvláštnych združení, nepodliehajúcich platným predpisom o združovaní, a o dozore na ne;
4. § 2 zákona č. 126/1968 Zb. o niektorých prechodných opatreniach na upevnenie verejného poriadku;
5. § 2 ods. 8 písm. c) zákona č. 128/1970 Zb. o vymedzení pôsobnosti Československej socialistickej republiky vo veciach vnútorného poriadku a bezpečnosti;
6. § 45 ods. 1 písm. c) zákona č. 194/1988 Zb. o pôsobnosti federálnych ústredných orgánov štátnej správy.

§ 22

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. májom 1990.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

- 1) § 8 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. (úplné znenie č. 70/1983 Zb.).
- 2) Zákon ČNR č. 2/1969 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy Českej socialistickej republiky v znení neskorších predpisov.
Zákon SNR č. 207/1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej socialistickej republiky v znení neskorších predpisov.
- 3) § 244 -250 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnkov.
- 4) Zákon č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník (úplné znenie č. 80/1989 Zb.).
- 5) Zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve.
- 6) Zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve.